

ELEKTRONIKUS KÖZSZOLGÁLTATÁSOK A SZEÜSZ-ÖK TÜKRÉBEN*

CZÉKMANN ZSOLT – CSEH GERGELY*****

*„Az e-közigazgatás a közigazgatás-fejlesztés egyik olyan szegmense,
amely szinte minden közigazgatási területen feltűnik;
az egyik legnagyobb erőfeszítést az jelenti,
hogy az egyes fejlesztések ne szét-,
hanem inkább összehúzzák a rendszert.”
/Magyary Program 12.0/*

Az információs társadalom korában kézenfekvő, hogy új generációs technológiákat használunk mindennapjainkban. A digitális kor embere arra van rendelve, hogy ezen szolgáltatások segítségével uralja környezetét. De kérdéses, hogy a jogi környezet készen áll-e az infokommunikációs technológiákra. Hazánk harmadik nekifutásra próbálja meg az infokommunikációs technológiákat az e-közigazgatás szolgálatába állítani, több kevesebb sikerrel. 2012-ben került sor az utolsó átfogó módosításra az elektronikus közszolgáltatások körében, bevezetve a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatásokat, egyszersmind teljesen új alapokra helyezve az elektronikus közigazgatás hazai modelljét.

Kulcsszavak: közigazgatás, e-közigazgatás, IT, SZEÜSZ.

In the time of the infocommunication society it is obvious we use the new generation technologies in our every day actions. The man of the digital age was made for to use these appliances to surmount his environment. But was the „legal environment” ready for the infocommunication technologies? Hungary's third attempt to set information and communication technologies attached e-government service was more or less success. In 2012 took place the last comprehensive amendments to electronic public services, introducing a regulated electronic administrative services, at the same time developed a completely new model of domestic e-government.

Keywords: public administration, e-administration, IT, regulated electronic administration services.

A XXI. század második évtizedére az infokommunikációs eszközök csendben a mindennapjaink részévé váltak, oly módon épülve be életünkbe, hogy jelenlétük szinte észrevehetetlen, hiányuk azonban már rövid távon is komoly kihívások elé állít minket. Azon posztindusztriális társadalmakat, ahol a digitális eszközök és alkalmazások immáron társa-

* A kutatómunka a Miskolci Egyetem stratégiai kutatási területén működő Mechatronikai és Logisztikai Kiválósági Központ keretében valósult meg.

** Dr. CZÉKMANN ZSOLT
egyetemi tanársegéd
Miskolci Egyetem ÁJK, Közigazgatási Jogi Tanszék
3515 Miskolc-Egyetemváros
jogczzs@uni-miskolc.hu

*** Dr. CSEH GERGELY
PhD-hallgató
Miskolci Egyetem ÁJK, Közigazgatási Jogi Tanszék
3515 Miskolc-Egyetemváros
jogcseh@uni-miskolc.hu

dalomformáló erőként működnek, infokommunikációs társadalmaknak nevezzük¹. Az ilyen mértékű össztársadalmi átalakulások szükségszerű velejárója a társadalmi kapcsolatok átalakulása, új szabály- és kapcsolatrendszerek kialakulása. A jog, mint az egyik meghatározó társadalmi szabályrendszer, a fellépő új jelenségekkel előbb vagy utóbb foglalkozni kénytelen, még ha ezt a jogalkotó gyakorta igyekszik inkább utóbb, mintsem előbb megtenni. Különösen kényes helyzetben van a jogalkotó, ha maga a szabályozandó környezet igen dinamikusan változik, folyamatosan megelőzve az egyébként is megfontolt törvénykezési mechanizmusokat. Így gyakorta fordul elő, hogy ha a szabályozás tárgya szorosan kötődik a mindenkori csúcstechnológiák alkalmazásához, akkor bizony a jogalkotó (és a jogalkalmazó is) éppen hogy implementálta az új technológiát, megalkotta a szabályozást, mire az alkalmazás elterjedhetne és kialakulhatna a joggyakorlat, már a szabályozott megoldás lett meghaladott, és így maga a szabályozás is.² Ez a jelenség különösen azon területeken okoz problémát, ahol a kógens szabályozás nem tűri az analógia alkalmazását, illetve a felek státusából következik a szigorú szabályozás igénye (amikor az állam mint közhatalom gyakorlója a jogviszony alanya).

1. Elektronikus közigazgatás kezdetei Magyarországon, 2004–2009

Ahhoz, hogy összefüggéseiben lássuk az elektronikus ügyintézés alkalmazhatóságának nehézségeit, szükséges megvizsgálni, hogyan alakult ki a mai eljárási rend, egyben tisztázva az elektronikus közigazgatás és elektronikus ügyintézés fogalmi alakulását.

Magyarországon első ízben az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény (továbbiakban: Eker. tv.) fektette le a digitális szolgáltatásokra vonatkozó szabályok alapjait³. Ugyan a törvény hatálya nem terjedt ki a bírósági és hatósági ügyekre⁴, mégis alapvető szemléletformáló hatása vitathatatlan.

Az elektronikus ügyintézés a hatósági eljárásban 2004-ben került szabályozásra, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló a 2004. évi CXL. törvényben (továbbiakban: Ket.). Fontos kiemelni, hogy a Ket. már az Európai Unióhoz csatlakozást követően lépett hatályban, magán hordozva az EU jogharmonizációs előírásaiból eredő sajátosságokat. Ennek egyik szemléletes példája a X. fejezet az elektronikus eljárásról, ami elsőként nevesíti hatósági eljárásban az elektronikus út alkalmazásának lehetőségét. Az elektronikus eljárásjogi szabályozás ez idáig ismeretlen volt a hazai jogalkotásban (ugyanakkor nem előzmény nélküli⁵). A jogszabály első ízben nevesítette az *elektronikus*

¹ Az információs vagy infokommunikációs társadalmak kialakulásáról lásd bővebben: Daniel BELL, *The Coming of Post-Industrial Society*, New York, Basic Books, 1976.; Frank WEBSTER, *Theories of the Information Society*, London Routledge, 2002.; BALOGH Zsolt György: Az infokommunikációs jogról, *Infokommunikáció és Jog* 2004/2, 45–49.; TORMA András: *Az információ jelentősége a (köz)igazgatásban*, Virtuóz Kiadó, Budapest, 2002.

² Ez a helyzet például a WAP alapú szolgáltatásokkal, amelyek nem élték meg a kodifikációt, a technológiai konvergencia hatására a mobil szolgáltatások napjainkban integrálódtak az internetalapú szolgáltatásokba.

³ Itt jegyezzük meg, hogy a nyilvántartások digitalizálása már korábban megkezdődött, azonban a front-office jelleg hiányában még nem tekinthetjük elektronikus szolgáltatásnak, így hiányzik a modern, szolgáltató közigazgatás egyik meghatározó jellemzője.

⁴ Eker tv. 1. § (3) bek.

⁵ 2001. évi XXXV. törvény az elektronikus aláírásról, Az Európai Parlament és a Tanács elektronikus aláírásról szóló 1999/93/EK számú irányelve, valamint az Eker tv.

ügyintézés⁶ és az *elektronikus út*⁷ fogalmát, kaput nyitva az elektronikus dokumentumok felhasználására a hatósági eljárásban. A kaput azonban csak látszatra tárták ki, ugyanis felhatalmazást kapott a kormány és az önkormányzatok, hogy bizonyos ügyeket kizárjon az elektronikus intézhető eljárásokból (és ez gyakorlatilag az ügyek döntő többségében be is következett⁸), így valójában csak egy szűk rés maradt, amin az elektronikus eljárás megkezdhetette pályafutását.

Ebben az időszakban történt meg az elektronikus közigazgatás alapkövének, a *központi elektronikus szolgáltató rendszernek* létrehozása, megalapozva az elektronikus közigazgatás front-office és back-office ügymenetét. A központi rendszer magába foglalta a kommunikáció alpinfrastruktúráját, az elektronikus kormányzati gerinchálózatot, a központi kormányzati portált (magyarorszag.hu), kormányzati ügyféltájékoztató központot, az elektronikus ügyfélkaput és a hivatali kaput. Vitatható a kialakult rendszer hatékonysága, számos biztonsági és megbízhatósági probléma merült fel működése közben, azonban elvitathatatlanság, hogy először alakult ki az ügyfeleket elérő elektronikus szolgáltatási felület.

2. Elektronikus közszolgáltatások, a centralizált szolgáltatási szisztéma, 2009–2012

Az áttörést az Európai Unió 2007–2013 költségvetése hozta meg, illetve az ehhez kapcsolódó szabályozási környezet átalakulása. Már az eEuropa 2002 akcióterv⁹ célul tűzte ki az információs társadalom kiépítését, és meghatározta azon minimálisan teljesítendő szolgáltatások körét, melyet az államnak biztosítani kell a magánszféra és a gazdasági szféra részére.¹⁰ Ehhez biztosította az új költségvetés a forrásokat, kiemelt terület lett az elektronikus szolgáltatások kiépítése.¹¹

Igazodva a költségvetés új célkitűzéseire fejlődött tovább az eEuropa 2002 akcióterv (mindvégig megtartva eredeti célkitűzéseit) eEuropa 2005 akciótervvé, majd az új költségvetés már az i2010 akcióterv¹² formájában kibővített tartalommal jelölte ki az információs társadalom továbbfejlesztésének útját.¹³

⁶ Elektronikus ügyintézés: a közigazgatási hatósági ügyek elektronikus úton történő ellátása, az eközben felmerülő tartalmi és formai kezelési munkamozzanatok összessége;

⁷ Elektronikus út: az eljárási cselekmények elektronikus adatfeldolgozást, tárolást, illetőleg továbbítást végző vezeték, rádiótechnikai, optikai vagy más elektromágneses eszközök útján történő végzése;

⁸ Az ok általában az infrastruktúra hiányában, illetve a kiépítéshez szükséges pénzeszközök hiányában keresendő.

⁹ http://europa.eu/legislation_summaries/information_society/strategies/124226a_en.htm (2014. június 21.)

¹⁰ A Common List of Basic Public Services tartalmazza azt a 12 szolgáltatást, amelyet a magánszféra vehet elektronikus igénybe, és azt a 8 szolgáltatást, amelyet a gazdasági szféra számára kell biztosítani http://ec.europa.eu/information_society/europe/2002/action_plan/pdf/basicpublicservices.pdf (2014. június 21.).

¹¹ KERINGER Zsolt: Elektronikus közigazgatás I. rész http://terinformatika-online.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=103&Itemid=1 (2014. március 8.)

¹² Európai Digitális Menetrend http://europa.eu/legislation_summaries/information_society/strategies/si0016_hu.htm (2014. június 21.)

¹³ CSÁKI Gyula Balázs: *Az elektronikus közigazgatás tartalma és egyes gyakorlati kérdései*, HVG-Orac Kiadó, Budapest, 2010, 121–123.

A lehetőség mellett kötelezettséget is jelentett a tagállamok számára az Európai Unió egyre határozottabb fellépése az információs társadalom kiépítésére. Ennek eredménye lett az Európai Parlament és a Tanács 2006/123/EK Irányelve (2006. december 12.) a belső piaci szolgáltatásokról,¹⁴ mely a tagállamok jogalkotását újra mozgásba hozta. Eredménye hazánkban a közszolgálat újragondolása lett, a szabályozás kilépett a közigazgatás köréből, és átfogó szolgáltatási törvény megalkotása mellett döntött a jogalkotó. Az irányelv implementálása az elektronikus közszolgáltatásokról szóló 2009. évi LX. törvénnyel történt meg, eleget téve a tagállami jogharmonizációs kötelezettségnek.

Az elektronikus közszolgáltatásokról szóló törvény hatályon kívül helyezte a Ket. X. fejezetében szabályozott elektronikus eljárási szabályokat (amelyek alapvetően technikai szabályok voltak), és saját fogalomrendszerét megalkotva a Ket. által résznyire megnyitott kaput végre kitérte. Az elektronikus eljárást felváltja az *elektronikus közszolgáltatás*,¹⁵ amely már szélesebb körben engedi a digitális út alkalmazását hatósági eljárásban, és immár csak törvény és kormányrendelet korlátozhatja az elektronikus eljárások körét (szemben a Ket. szélesebb körű akadályrendszerével). A jogszabály keretjelleggel szabályozza a szolgáltatások körét és inkább az alapvető szintű lehatárolást valósítja meg, míg a részletszabályok kidolgozásában (helyesen) kormányrendelet szintjén kerül sor.¹⁶ Érdekessége a szabályozásnak, hogy a közszolgáltatások komplex rendszerét kívánta megteremteni, a közigazgatási hatóságok mellett a közüzemi szolgáltatókat és a bíróságokat, ügyészségeket is az elektronikus út irányába terelve.¹⁷ Talán túlzott magabiztosság volt az elektronikus nyújtandó szolgáltatások körét ilyen mértékben kibővíteni, amikor nyilvánvalóan nem állt rendelkezésre sem az infrastruktúra,¹⁸ sem pedig a kidolgozott hosszú távú stratégia, ami mentén a jogalkotás tovább tudott volna lépni az ágazati szabályok kialakítása érdekében.

¹⁴ A következő alapelvek mentén, melyek a tagállami jogalkotás irányát is kijelölték: Ügyintézés egyszerűsítése, tájékoztatáshoz való jog az e-ügyintézésben, egyablakos ügyintézés, eljárási díj arányosítása, eljárás gyorsítása, e-ügyintézés opcionális, váltás az eljárás bármely szakaszában, személyi adatok védelme, ügyfélközpontúság.

¹⁵ *Elektronikus közszolgáltatás* a 2009. évi LX. törvény által szabályozott módon, törvényben elektronikus úton nyújtott szolgáltatások biztosítására kötelezettek, illetőleg elektronikus úton szolgáltatást nyújtó egyéb szervezetek hatósági vagy egyéb tevékenységének, hatósági nyilvántartásból történő adatszolgáltatásának, a központi elektronikus szolgáltató rendszer igénybevételeivel, elektronikus úton történő végzése.

¹⁶ 222/2009. (X. 14.) Korm. rendelet az elektronikus közszolgáltatás működtetéséről

223/2009. (X. 14.) Korm. rendelet az elektronikus közszolgáltatás biztonságáról

224/2009. (X. 14.) Korm. rendelet a központi elektronikus szolgáltató rendszer igénybevevőinek azonosításáról és az azonosítási szolgáltatásról

225/2009. (X. 14.) Korm. rendelet az elektronikus közszolgáltatásról és annak igénybevételeéről

44/2005. (III. 11.) Korm. rendelet a kormányzati informatika koordinációjáról és a kapcsolódó eljárási rendről

194/2005. (IX. 22.) Korm. rendelet a közigazgatási hatósági eljárásokban felhasznált elektronikus aláírásokra és az azokhoz tartozó tanúsítványokra, valamint a tanúsítványokat kibocsátó hitelesítőszolgáltatókra vonatkozó követelményekről

13/2005. (X. 27.) IHM rendelet a papíralapú dokumentumokról elektronikus úton történő másolat készítésének szabályairól.

¹⁷ 2009. évi LX. törvény az elektronikus közszolgáltatásokról 6. § (1)–(3) bekezdés

¹⁸ Amit a közüzemi szolgáltatók még ki is tudtak építeni, de a bíróságok forrás hiányában nem tudták tartani az elvárásokkal a lépést.

3. Szervezett elektronikus közszolgáltatások, decentralizált modell, 2012–

A 2009-ben kialakított modell rövid pályafutásának a közigazgatás átfogó modernizálása és az *elektronikus közigazgatás* szerepének és szabályozásának újragondolása vetett véget még azelőtt, hogy a hozzá fűzött reményeket beválthatta volna.

A fordulatot a Magyar Program keretében a hatósági eljárás általános szabályainak újabb felülvizsgálata hozta meg, amikor 2011 év végén az elektronikus utat érintő valamennyi szabály rekodifikációjára került sor. A 2011. évi CLXXIV. törvény¹⁹ újra a Ket. X. fejezetében szabályozta az elektronikus eljárás szabályait, ezzel párhuzamosan 2012. április 1. napjával hatályon kívül helyezte a 2009. évi LX. törvényt. Az új időszámítás 2012 áprilisével vette kezdetét, mely a 2009-től élő, alapvetően a Központi Rendszerre épülő erőteljesen centralizált elektronikus közigazgatás-szervezés helyett egy *liberalizált*, az egyéni fejlesztéseket, az ügy- és ügyfél-specifikus ágazati megoldásokat bátorító modellt vezetett be. A 2012-es jogalkotás szakított a korábbi keretjellegű szabályozásai formával, és visszatért az ágazati szabályozáshoz, így a Ket. X. fejezete is rehabilitációra került. Mindenekelőtt az elektronikus kapcsolattartás egyenrangú lett a hagyományos (írásbeli) kapcsolattartással, sőt, a hatóság költségtakarékosági és hatékonysági indokok alapján előnyben is részesíteti az elektronikus utat.²⁰ A hatósági eljárásban megjelenő szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatások (SZEÜSZ) alapjaiban változtatták meg a korábbi egységes rendszert. A SZEÜSZ a Ket.-ben vagy kormányrendeletben nevesített elektronikus ügyintézési szolgáltatás, azaz a hatóság által az elektronikus ügyintézés megvalósítása érdekében kialakított informatikai háttér, illetve az ezen kívül jogi személy, jogi személyiség nélküli szervezet által a hatóság vagy az ügyfél számára az elektronikus ügyintézés megvalósítása vagy használata érdekében ingyenesen vagy ellenérték fejében nyújtott, információs társadalommal összefüggő szolgáltatás.²¹

A SZEÜSZ-ök moduláris rendszert alkotnak, építőkockák²² módjára építkézhet belőle a saját ügymenetét kialakító közigazgatási szerv. Látható a szolgáltatások széles köréből, hogy mind a front-office, mind a back-office folyamatokban felhasználhatók. A szolgáltatást igénybevevő közigazgatási szerv implementálhatja saját eljárási rendjébe az egyes elemeket úgy, hogy vagy ő maga nyújtja, vagy más közigazgatási szerv nyújtja, de akár más, jogszabályban kijelölt szervezet is nyújthatja az adott szolgáltatást (például a Magyar Posta Zrt.). A Ket. nem zárja ki, hogy piaci alapon történjen egyes szolgáltatások nyújtása. Az EU-elvárásnak megfelelően platformfüggetlen és technológiasemleges a megoldás, azaz rögzíti az elérni kívánt célokat, követelményeket, a megvalósítás pedig a megadott paraméterek alapján, a szolgáltatást nyújtó feladat lesz. Az egységes modulok alkalmazása elősegítheti az interoperabilitást mint szintén EU-követelmény előmozdítását, ugyanakkor ez alapvetően csak az egységes szolgáltatásokra igaz, ha többszereplős a szolgáltatást nyújtók köre, ott továbbra is előfordulhat divergens megoldás, különösen, ha piaci szereplők szolgáltatnak.

¹⁹ A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény és egyes kapcsolódó törvények, valamint a miniszteri hatósági hatáskörök felülvizsgálatával összefüggő egyes törvények módosításáról.

²⁰ Ket. 28/A. § (3) bekezdés és a 28/B. §.

²¹ A jelenlegi szolgáltatások listája a táblázatban található.

²² RÁTAI Balázs előadása Az „E-KÖZIGAZGATÁS MEGÚJÍTÁSA A KÖZPONTI KÖZIGAZGATÁSBAN” című, 2013. december 3-án tartott szakmai napon, prezentáció elérhető: http://okoskozigazgatas.hu/ratai_balazs.pdf (2014. június 21.)

A szolgáltatások egy, a Ket.-ben rögzített körének biztosítása a Kormány feladata. Ezen szolgáltatások esetén a szolgáltatás megkezdésének időpontja legkésőbb 2014. július 1. Az alábbi táblázatban összefoglalva megtalálható a már létező SZEÜSZ-ök listája a rendelkezésre álló kiegészítő információkkal. Mint látható, a táblázatban számos mező üresen maradt, ez is mutatja, hogy nem egy „késztermékkel” van dolgunk, hanem egy kialakulóban lévő struktúrát vizsgálhatunk.

Szolgáltatás elnevezése	Melyik jogszabály tartalmazza	Ki nyújthatja	Állapot	Létrehozásának forrása
1. az ügyfél ügyintézési rendelkezésének nyilvántartása	Ket. 168. § (1)	Állam–KEK KH	előkészületi fázis	EKOP 2.3.8
2. az ügyfél időszaki értesítése az elektronikus ügyintézési cselekményekről,	Ket. 168. § (1)	Állam–KEK KH	előkészületi fázis	EKOP 2.3.8
3. összerendelési nyilvántartás vezetése	Ket. 168. § (1)	Állam–KEK KH, Idomssoft Zrt.	előkészületi fázis	EKOP 2.3.8
4. azonosítási szolgáltatás	Ket. 172. § j)		részben működik	
5. azonosítási szolgáltatás természetes személy ügyfelek részére	Ket. 168. § (1)	Állam–KEK KH, NISZ Zrt.	működik	EKOP 2.3.8
6. kézbesítési szolgáltatás,	Ket. 172. § j)			
7. Biztonságos kézbesítési szolgáltatás	Ket. 168. § (1)	Állam–Magyar Posta Zrt.	előkészületi fázis	EKOP 1.2.23
8. elektronikus dokumentumtárolási szolgáltatás	Ket. 168. § (1)	Állam–NISZ Zrt.		EKOP 1.1.4
9. hitelesítés-szolgáltatás	Ket. 172. § j)		előkészületi fázis	
10. kormányzati hitelesítés-szolgáltatás	Ket. 168. § (1)	Állam–NISZ Zrt.	működik	EKOP 2.3.8

11. nyilatkozattételi jogosultsággal kapcsolatos elektronikus igazolás szolgáltatása	Ket. 172. § j)			
12. hatósági nyilatkozattételi jogosultsággal kapcsolatos elektronikus igazolás szolgáltatása	Ket. 168. § (1)	Állam –		
13. hozzáférés az elektronikus iratkezelő rendszerhez	Ket. 172. § j)			
14. hozzáférés biztosítása elektronikus nyilvántartások adataihoz	Ket. 172. § j)			
15. hozzáférés biztosítása az informatikai rendszer működésével kapcsolatos adatokhoz	Ket. 172. § j)			
16. elektronikus irat hiteles papír alapú irattá alakítása	Ket. 168. § (1) Ket. 172. § j)	Állam–Magyar Posta Zrt.	előkészületi fázis	EKOP 1.2.23
17. papír alapú irat átalakítása hiteles elektronikus irattá	Ket. 168. § (1) Ket. 172. § j)	Állam–Magyar Posta Zrt.	előkészületi fázis	EKOP 1.2.23
18. elektronikus iratról hiteles elektronikus másolat készítése	Ket. 172. § j)			
19. elektronikus iratról hiteles, más formátumú elektronikus másolat készítése	Ket. 172. § j)			
20. elektronikus iratok kezelése	Ket. 172. § j)			
21. a hatóság informatikai rendszeréhez automatikus adatelérési felület (hozzáférés) biztosítása más hatóság számára	Ket. 172. § j)			
22. biztonságos elektronikus igazolási szolgáltatás	Ket. 172. § j)	Állam–NISZ Zrt.		

23. iratértvényességi nyilvántartás vezetése	Ket. 168. § (1)	Állam–KEK KH		EKOP 1.2.23
24. elektronikus dokumentum titkosítása	Ket. 172. § j)			
25. elektronikus űrlapok kezelése	Ket. 172. § j)	Állam - KEKKH + KOPINT- DATORG In- formatikai és Vagyonkezelő Kft.	részben működik	
26. kormányzati elektronikus aláírás ellenőrzési szolgáltatás,	Ket. 168. § (1)	Állam–NISZ Zrt.	előkészületi fázis	EKOP 1.1.4
27. elektronikus aláírás ellenőrzési szolgáltatás	Ket. 172. § j)			
28. informatikai háttér szolgáltatása	Ket. 172. § j)			
29. azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés	Ket. 168. § (1) Ket. 172. § j)	Állam–NISZ Zrt.		EKOP 2.3.8
30. elektronikus fizetési és elszámolási rendszer	Ket. 168. § (1)	Állam–NFM, MÁK, KIFÜ NISZ Zrt. (üzemeltető)	működik	EKOP 2.1.1
31. iratkezelő rendszerek közötti iratáthelyezés-szolgáltatás	Ket. 168. § (1) Ket. 172. § j)	Állam–NISZ Zrt.		EKOP 1.1.4
32. központi érkeztetési ügynök	Ket. 168. § (1) Ket. 172. § j)	Állam–NISZ Zrt.		EKOP 1.1.4
33. központi kézbesítési ügynök	Ket. 168. § (1) Ket. 172. § j)	Állam–NISZ Zrt.		EKOP 1.1.4
34. személyre szabott ügyintézési felület	Ket. 172. § j)	Állam–NISZ Zrt.		
35. központi azonosítási ügynök	Ket. 168. § (1)	Állam–NISZ Zrt.		EKOP 2.3.8

36. interaktív virtuális ügyfélszolgálat	83/2012. Korm. Rend. 170/A. §	Állam-KEK KH		EKOP 2.1.23
37. ÁNYK űrlap benyújtás támogatási szolgáltatás	Ket. 168. § (1)	Állam-NISZ Zrt.	működik	–
38. ügyfél adataiban bekövetkező változás átvezetése	83/2012. Korm. Rend 26–27. §	Állam –		
39. elektronikus tájékoztatási szolgáltatás	83/2012. Korm. Rend 97–100. §	Állam-KIM, NFM, NISZ Zrt.	működik	–

4. Elektronikus Ügyintézési Felügyelet

Az új szolgáltatások indukálták az ehhez kapcsolódó szervezeti átalakulást, létrejött az Elektronikus Ügyintézési Felügyelet (EÜF) – a Ket. és a kormányrendeletek alapján –, amely a legfontosabb mozgatórugója a jól működő elektronikus közigazgatásnak, ezen belül a SZEÜSZ-ök színvonalas, minőségi és biztonságos alkalmazásának. A Ket. rögzíti, hogy SZEÜSZ nyújtására csak abban az esetben jogosult egy szerv vagy szolgáltató, ha azt előzetesen bejelenti az EÜF felé. Továbbá kiemeli, hogy bizonyos SZEÜSZ-ök nyújtására akkor van lehetőség, ha arra az EÜF engedélyt adott. A bejelentési és engedélyezési feladatkörök mellett az EÜF rendelkezik ellenőrzési jogosultsággal is, melynek keretében a SZEÜSZ törvényes működését és a bejelentés vagy engedély tartalmát vizsgálják. Hatáskörébe tartozik még továbbá a SZEÜSZ-ök nyilvántartásának vezetése, jogszabályok előkészítésében való tevékeny közreműködés és ajánlások kibocsátása. Ajánlások a SZEÜSZ-ök egységes nyújtása és igénybevétele, az együttműködési képesség biztosítása érdekében bocsáthatók ki. Láthatjuk tehát, hogy ennek a közigazgatási szervnek a működése központi szerepet tölt be a SZEÜSZ-ök létében. A Felügyelet tevékenysége nem korlátozódik csupán az állami szolgáltatókra, hanem kiterjed a magánszektorra is, így tevékenységi körében képes biztosítani a SZEÜSZ-ök egységességét és az Unió által elvárt interoperabilitást.

A Ket. felhatalmazása alapján a Felügyeletet a Kormány kijelölte és a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium keretében megkezdhette (*volna*) tevékenységét. Jelenleg azonban még egyetlen ajánlást sem tud felmutatni, melyek a SZEÜSZ szolgáltatók számára kereteket biztosítanának. A SZEÜSZ-öknek az elektrotechnika dinamikus fejlődésével kellene párhuzamosan „mozogni”, azonban sem törvényi, sem kormányrendeleti szinten nincsenek új, a SZEÜSZ-ök világát jobban átláthatóvá tevő kezdeményezések. A napjainkban zajló, a központi közigazgatást (ezen belül is különösen a KIM-et) érintő átalakulások bizonyosan hatással lesznek az EÜF helyzetére is. Az már nyilvános információ, hogy az e-közigazgatás fejlesztéséért és működtetéséért a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium és a Belügyminisztérium lesz felelős, azonban a pontos hatáskörök a kézirat lezárásáig nem kerültek kihirdetésre.

Az EÜF hagyta űrt töltötte be a Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség, a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium irányításával működő központi hivatal, amely kidolgozott három ajánlást és tíz irányelvet, ezzel segítve a szolgáltatások orientációját.

5. Sikertörténetek a SZEÜSZ-ök között

Le kell azonban szögezni azt is, hogy nem csak SZEÜSZ kezdeményekről lehet beszélni, hanem vannak sikertörténetek is. Ezek közül emelnénk ki kettőt. Az egyik az elektronikus fizetési és elszámolási rendszer, a másik pedig az ÁNYK űrlap benyújtás támogatási szolgáltatás.

Az Elektronikus Fizetési és Elszámolási Rendszert (EFER) alapvetően banki tranzakciók távoli lebonyolítására hozták létre. Az elektronikus ügyintézés gyorsítása érdekében fejlesztették ki, hogy minél rövidebb ideig tartson a pénzügyi tranzakciók lebonyolítása, továbbá hogy jól nyomon követhető legyen minden ügylet. Az ügyfelek például a NAV irodáiban vagy az okmányirodáknál fizethetnek az EFER segítségével, ami időben és megtakarításban is hozzájárul a kényelmükhöz.

Az EFER legnagyobb előnye, hogy az elektronikus ügymenetet egyáltalán nem szakítja meg. Egy teljes mértékben már elektronikus úton lebonyolítható eljárás (pl: építésügyi engedélyezési eljárás) esetén az eljárási illeték vagy igazgatási szolgáltatási díj megfizetése is bonyolítható elektronikusan, nem kell illetékbélyeget beszerezni, vagy sárگا csekken feladni az összeget.

Az EFER – az ügyfelek minél teljesebb kiszolgálása érdekében – 3 fajta fizetési módot kínál:

- POS – Point Of Sale – bankkártyás fizetés asztali terminálnál,
- VPOS – Virtual Point Of Sale – fizetés a hivatal által megadott online banki megoldáson keresztül,
- Házibank – az ügyfél saját online banki felületén keresztüli fizetés.

Ez év elején az EFER-t működtető KIFÜ büszkén jelenthette ki, hogy ennek a SZEÜSZ-nek a használata progresszív irányt mutat. Bevezetésétől számított két éven belül a befizetések ötszörösére emelkedtek, és a 2014-es évtől pedig 10 milliárd éves forgalmat remélnek.

Az ÁNYK űrlap benyújtás támogatási szolgáltatás (ÁBT) magában foglalja elektronikus űrlapok ügyfél általi kitöltését és eljuttatását az illetékes hatóságokhoz. Ez a SZEÜSZ tulajdonképpen egy keretet biztosít az azt igénybe vevők számára, és amelyik hatóság kíván élni ezzel a lehetőséggel, akkor annak az anyagai, űrlapjai bekerülnek a rendszerbe, amihez minden ügyfél könnyedén hozzáférhet.

Ennek a SZEÜSZ-nek az előfutára az e-közigazgatás hazai kezdeteiben már elindult. A 2000-es évek közepén „Abev 2006” néven futott és a NAV – akkor még APEH – bonyolította rajta az eljárásait. Napjainkban már nem csak a NAV eljárásaira szűkíthető a repertórium, hanem kiterjed például az építésügyi engedélyezési eljárásra vagy az egyéni vállalkozói tevékenység létesítésére is. A szolgáltatás előnye, hogy az ÁBT az űrlap kitöltése után kattintásra formai (nem tartalmi!) szempontok alapján leellenőrzi a kitöltött formanyomtatványt, csak ezen lépés után küldhető el a hatóság számára. A papír alapú módszer esetén sokan estek abba a hibába, hogy még a tartalmi szempontú vizsgálathoz el sem jutott a hatóság, de már formai hiányosságokban szenvedett a beadvány.

Záró gondolatok

Láthattuk, hogy igen rövid idő alatt jártak be hosszú utat az elektronikus szolgáltatások és az elektronikus közigazgatás, talán ez is a legnagyobb probléma vele, hogy mindezidáig nem sikerült egy időtálló modellt kidolgozni, de legalább elég időt adni egy kialakított szabályozásnak, hogy bizonyítsa életképességét. A 2004-es Ket. statikus szabályainak sorsát a technológia fejlődése, a felülről érkező EU-elvárás és az ügyfelek részéről érkező igény az új technológiák alkalmazására pecsételte meg. A 2009. évi LX. törvény a politika viharainak lett az áldozata, a SZEÜSZ pedig idáig nem tudott felmutatni (működőképes) érdemi változást.

Nyilvánvalóan egy út elején van a SZEÜSZ, és az általa életre hívott új rendszer, reméljük, megkapja a szükséges időt és forrást, hogy beválthassa a reformhoz fűzött reményeket. Ennek feltételei egy stabil, kiszámítható szabályozási környezet (amely eddig hiányzott) és egy átlátható és következetes közép- és hosszú távú hazai IT-stratégia, ami magába foglalja az elektronikus közigazgatást is. Szükséges megjegyezni, hogy a SZEÜSZ-ök önmagukban csak eszközök, amelyek a közigazgatás hatékonyabb működését segítik elő, de ez mit sem ér, ha a másik oldalon az ügyfelek nincsenek felkészülve ezen újgenerációs megoldások befogadására. Komplex feladat vár tehát a jogalkotókra és a jogalkalmazókra is, hogy ha sikerre akarják vinni a közigazgatás modernizálásának e területét.